

Dc 1715

GREGORII BAR - HEBRAEI
CHRONICI SYRIACI
E CODD. MSS. PASSIM EMENDATI
ATQUE ILLUSTRATI

SPECIMEN PRIMUM

CONTINENS

OBSERVATIONES ET SUPPLEMENTA QUaedam
AD FERD. GREGORII MAYERI IN HUIUS CHRONICI TEXTUM
ET VERSIONEM EMENDATIONES

SCRIPSIT

ET

AD ORATIONEM
DE LINGVAE SANSKRITAE STUDIO MAGNOPERE
COMMENDANDO

QUA

PROFESSORIS LINGUARUM ORIENTIS PUBLICI ORDINARII IN VNIVERSITATIS
LITTERARIAE VRATISLAVIENSIS PHILOSOPHORUM ORDINE MUNUS
RITE AUSPICATURUS EST

DIE IX M. MAJI A. C. HORA XI
BENEVOLE AUDIENDAM

INVITAT

GEORGIUS HENRICUS BERNSTEIN

THEOLOGIAE PHILOSOPHIAE ET LITTERARUM HUMANIORUM DOCTOR
INSTITUTI REGII BELGICI AMSTELODAMENSIS TERTIAE CLASSIS LITTERARUMQUE
SOCIETATIS REGIAE HARLEMENSIS E SOCIIS EPISTOLARUM COMMERCIIUM
COLENTIBUS SOCIETATIBUS ET LITTERARIAE REGIAE ET ANTIQUARIAE
EDINBURGENSIBUS ALIISQUE NONNULLIS ADSRIPTUS.

LIPSIAE MDCCCXXII.

EXCUDIT VENDITQUE FRID. CHRIST. GUIL. VOGEL.

Non eget profecto nova aliqua commendatione BAR-HEBRAEI chronicon Syriacum, omnibus, sive litteris sacris, sive historiae, sive linguae Syriacae operam dantibus, suis sat commendatum virtutibus ac dudum probatum. Opus id, quo conscribendo praeclarum et perenne medio aevo sibi que monumentum posuit GREGORIUS BAR-HEBRAEUS, medicus scriptor que seculi decimi tertii celeberrimus *), divisum est in tres partes, quarum prior *historiam universalem a mundi creatione usque ad annum epochae Christianae 1284* continet, ac duae posteriores, quae sunt chronica tum Patriar-

*) *Gregorius*, cognominibus *Bar-Ahronis*, *Ibn Hakimi*, *Bar-Hebraei*, et *Abu'lsaragii* insignitus, Melitinae in Armenia anno epochae nostrae 1226 natus, secta Jacobita, dignitate Maphrianus Orientis, ac die tricesimo m. Julii anni 1286 morte defunctus, patrem habuit Ahronem, medicum, Judaico coetui addictum, unde *Bar-Ahron*, h. e. Ahronis filius, *Ibn Hakim*, h. e. Hakimi filius, בן-הקנין

Bar-Hebraeus, h. e. Hebraei filius, et *Abu'lsaragius*, h. e. pater Faragii, dictus est; hoc quidem cognomento ex Arabum more ab ipsius filio, *Faragio*, sumpto: vir ingenii doctrinaeque laudibus cumulatissimus, cujus scripta, quae plura sunt et egregiae ac minime vulgaris eruditionis notis distincta, *ASSEMANIUS* in *Biblioth. Orient. Clementino-Vatic.* Vol. II. p. 268 sqq. recensuit.

charum Antiochiae et Jacobitarum, tum Primatum, Patriarcharum et Maphrianorum Orientis et Chaldaeorum orthodoxorum et haeticorum Nestorianorum et Jacobitarum *), historiam ecclesiasticam spectant. Ex eoque opere, duabus imprimis ejus partibus posterioribus, excerpta plura lectuque dignissima ASSEMANIUS secundo ac tertio Bibliothecae, quam edidit, Orientalis Clementino-Vaticanae volumini inseruit: priorem vero eandemque sine ulla dubitatione potissimam ac praestantissimam ejus partem integram in lucem emisertur PAULUS JACOBUS BRUNS et GEORGIUS GUILIELMUS KIRSCH; qua edenda et explicanda duumviros istos de promovendo augendoque et Syriacae linguae et historicae doctrinae studio optime ac singulariter meruisse, nemo rei satis gnarus ac veri studiosus potest diffiteri **). Est enim hujus libri duplex usus et, quod

*) Vid. ASSEMANIUS l. l. p. 311 sq.

**) Prodiit hic liber Lipsiae 1789, forma quadrante, et inscribitur: *Gregorii Abulpharagii sive Bar-Hebraei Chronicon Syriacum*. E codicibus Bodlejanis descripsit, maximam partem vertit notisque illustravit *Paulus Jacobus Bruns*; edidit, ex parte vertit notasque adjecit *Georgius Guilielmus Kirsch*. Est vero,

id quod satis constat, chronicus liber Arabicus, quem *Eduardus Pocock*, *Historia compendiosa Dynastiarum, authore Gregorio Abul-Pharajio*, etc. inscriptum, Oxonii MDCLXIII, folio quadrante, Arabice et Latine in publicum emisit, idem ac ille Syriacus, sed compendarius, ab ipso auctore retractatus, multisque locis emendatus.

affert, scientiae emolumentum. Namque non solum ille, recte illustratus omnibusque ad percipiendum sensum idoneis ornatus, eximiam historiae lucem suppeditat, verum etiam mire quam subtilius et accuratius linguae Syriacae studium commovet, juvat, amplificat, his humanitatis artibus operam suam addicentibus ejus linguae et naturam et copiam altius perscrutandi rectiusque cognoscendi magnam materiam offerens. Quo gravior autem ac praestabilior hic Bar-Hebraei liber est, et quo ideo dignior erat, qui, ut communi omnium usui pateret, a viris doctis ad publicam notitiam celebraretur, eo vehementius dolendum est, eum neque forma omnino integra et nativo nitore foras productum, neque ea, quae ipsius pretio merito debebatur, et cura et diligentia esse pertractatum. Sive enim textum, ab editoribus publicatum, spectemus, ingenti ille mendorum scatet numero multisque turpiter labibus deformatus est. Sive interpretationem, quae textui appositae est, consideremus, magna ejus pars tot vitiis foedata est ac tantis maculis adpersa, ut, qui huic libro studere velint sive linguae, qua conscriptus est, sive rerum causa, quae in eo traduntur, iis quam maxime verendum sit, ne plures magnosque facile in errores inducantur, ni summam in utendo eo ipsoque nitendo et prudentiam et cautionem adhibeant. Neutrum tamen id cadit crimen in Kirschium, egregium ac strenuum in edendo illustrandoque hoc chronico socium laboris

a Brunzio assumptum. Ejus etenim viri clarissimi, ut in aliis doctrinarum generibus, sic in lingua Syriaca egregie versati, ingenio quae debetur Latinae interpretationis pars inde a verbis p. 190: *Quia amore tui* usque ad verba p. 379: *in proelio ceciderunt*, ea tanta et diligentia et doctrinae copia confecta est, tamque luculenter Brunzianam accuratione et elegancia superat, ut, illum non totum librum aut majorem saltem ejus partem cura sua complexum esse, valde dolendum sit. Quamque sapientiam et doctrinae praestantiam ille haec in re ostendit, eandem novis ac pariter splendidis quibusdam documentis in notis operi adjectis probavit: quandoquidem ibi tum plures textus locos vitiis laborantes et perversos magna cum prudentia et ingenii subtilitate sanavit, tum singula in versione Brunziana vel false interpretata melius ac rectius explicuit et ab erroribus vindicavit, vel dubia et obscura enucleavit verumque eorum sensum demonstravit. Quod autem textus crebro depravatus est, ea non Kirschii fuit culpa, qui utique summum studium et praeclaram industriam in illo typis exscribendo posuit, sed Brunzii, utpote qui, nimia festinatione occupatus, vel incuriae et negligentiae labe correptus, eum admodum indiligenti calamo in schedas suas retulit ac sua manu saepe corrupit. Nam in hoc transcribendi negotio quamquam duobus is usus est libris manu scriptis, qui Oxonii in Bibliotheca Bodlejana asservantur ibique

numeris Hunt. 1 et 52 *), ab ipso autem litteris A et B, insigniti sunt, ita tamen male eos adhibuit, ut modo hunc, modo illum codicem sequutus sit, maxime vero priorem, h. e. cod. 1 sive A., eleganter ac splendide quidem exaratum, sed minus emendatum, et, dum alterum sequitur, neque alterum simul semper consuluerit, neque eam, quam alteruter corrigendi supplendique suppeditaret, materiam aut cognoverit aut annotaverit, id quod, praesertim in locis obscuris ac debilibus, nunquam non erat faciendum. Vnde evenit, ut multae in apographum Brunsonianum ex uno codice irrepererint maculae, quae alterius ope facile et nullo negotio potuissent elui ac prorsus exstingui. Quibus crebris maculis, hoc ex incurioso fontium usu exortis, crebriores accessere labe, ab ipsa Brunsii manu, in scribendo oppido negligenti, sparsae, quippe quarum neutro in codice ullum reperiatur vestigium. Atque quam inertiam ille in hac negotii parte manifestavit, eam in altera, i. e. in explicando hoc libro, luculentiore quodam modo prodidit; utpote cum plurimum locorum, etiam eorum, qui nullis plane essent difficultatibus circumventi, sensum perperam perceperit ac falso exhibuerit, omninoque vitia vitiis ibi

*) Vid. Bibliothecae Bodlejanae Oxon. 1787, codd. Syrr. num. manuscriptorum Orientalium Catalogus, a *Joa. Uri* confectus. P. I., XXXV. et XCVI.

cumularit. Quid? quod tanta ejus indiligentia fuit, ut, quales errores saepius ego in Kirschii quoque interpretatione invitus cognovi, ne numeros quidem plurimis in locis recte reddiderit.

Ejus autem, quo Bar-Hebraei chronicon nobis traditum est, mali habitus neutiquam inscii fuerunt harum litterarum periti. Graviter jam de eo plures conquesti sunt viri docti, inter eosque imprimis acriter eum impugnarunt recteque castigarunt duumviri eximii, LORSBACHIUS et ARNOLDIUS *), quorum insigni et laudabili opera, chronico nostro emendando impensa,

*) Hic in scriptione academica, Marburgi a. MDCCCXV. in lucem producta, qua inest *Chronici Syriaci Abulpharagiani e scriptoribus Graecis emendati, illustrati, specimen*; ille tum in libro, ab ipso Marburgi a. MDCCXCI. edito: *Archiv für die Morgenländische Litteratur*. P. I. p. 197 — 291, tum in alio, quem *Paulus* Jenae 1791. vulgavit, quique inscribitur: *Neues Repertorium für Biblische und Morgenländische Litteratur*. P. III. p. 81 sqq. „Doleo“, ita queritur *Arnoldius* l. l. p. 3., „viri-
rorum doctissimorum vicem, qui-

bus per festinationem operarum (vid. *Praefat.* p. VII. et XV.) haud licuerit conferre ad ornandum scriptorem suum, quidquid ex ingenii sui fonte, doctrinaeque qua valent copiis, modo plus temporis ipsis concessum fuisset, non fuerant non collaturi. Doleo, illis, quem ex labore taedii pleno reportare debuerant, fructum, accuratae editionis laudem, aliena culpa periisse. Doleo et *Abulpharagii sortem, qua incontinentior, quam par erat, horridiorque habitu in publicam lucem prodire jussus est.*“

hujus haud pauca et textus et, quam hic comitem habet, interpretationis vitia sapienter ingentique cum doctorum plausu deleta sunt. Equidem turpem istum, a me designatum, libri habitum mecum reputans, ac certo sperans fore, ut ipsorum, quibus Brunsius usus esset, codicum ope non unus textus excusi locus persanari posset, eosdem, quum anno 1818 Oxonii versarer, adire ipsorumque auctoritate adjutus hunc, quoad ejus fieri posset, ad veritatem revocare constitui. Nec spes mea me fefellit. Plus enim quam duo millia vel emendationum vel variarum lectionum haec librorum manu scriptorum collatio mihi suppeditavit, ut non nisi perpauci supersint loci depravati, qui pristino suonitori nequeant per eos restitui, satque ego indè perspexi, quod supra indicavi, plurimas offusas textui maculas non ex illis codicibus, sed ex indiligenti Brunsii calamo emanasse. Inter quae menda cum reperiantur vitia grammatica, formae insolentes et perversae, ac verba, hinc ab interpretibus creata, nova atque linguae Syriacae prorsus aliena, apparet, quam necesse sit, haec illa corrigendo ad veritatem revocentur, ne, quod valde timendum, in Grammaticas aut Lexica recipiantur eoque modo in linguam temere inducantur *). Quod ut facerem quum, copiis his

*) Juvat hoc aliquot illustrare quod p. 191 l. 13. editi textus in exemplis. Corruptum illud ܐܘܪܝܢܐ, verbis invenitur: ܐܘܪܝܢܐ ܐܘܪܝܢܐ

instructus, redux ego in patria animum induxissem in

נִכְנֵן פִּלְשֵׁי אֶל נִמְלֻכּוֹת, interpretibus in caussa fuit, ut duo nova vocabula, נִכְנֵן et נִמְלֻכּוֹת, producerent et sermoni Syriaco affingerent. Illius auctor est Kirschius, qui, pro נִכְנֵן legi jubens נִכְנֵן in pariete, significatione petita ab Hebr. קִיר, ista verba p. 195 vertit: *lapis niger, qui in pariete oratorii Meccani est* (nam pro נִמְלֻכּוֹת scribendum esse נִכְנֵן, quam veram et genuinam lectionem bini codices Oxonienses exhibent, recte viderat vir doctissimus): hoc protulit summus Lorschius, cui viro, Kirschii conjecturam in libro jam laudato: *Archiv für die Morgenl. Litteratur* P. I. p. 241. castiganti, illud נִכְנֵן omnino tenendum atque idem esse visum est ac Hebr. קִיר „Das war“, scribit ille d. l., bey den Israëliten die Gegend, wohin sie bey dem Gebet das Gesicht kehrten, und wäre also bey den Mohammedanern ihre *Kebla*, welche an der Kaabe durch den bekannten schwarzen Stein [Abrahams] angezeigt ist.

Das gäbe den vortrefflichen Sinn: — — *der schwarze Stein, der die Kebla an der Moschee zu Mekka ausmacht.*“ Enimvero neutrum id statuendum vocabulum. Habent enim scripti libri neque נִכְנֵן, nec נִכְנֵן, sed נִכְנֵן qui in manu h. e. qui in, vocis נִכְנֵן, praepositioni כִּי adjectae, significatione, uti saepe fit, amissa: ut נִכְנֵן in manu oratorii h. l. eandem vim habeat, quam si scriptum esset נִכְנֵן, in oratorio, quemadmodum in *Assemanii* B. O. Vol. II. p. 214. נִכְנֵן et pro hoc in *Bar-Hebraei* Chron. p. 322 l. 4. נִכְנֵן, funibus, scribitur, ac totus locus interpretandus sit: *lapis niger, qui in oratorio Meccano est.* Similiter usurpatur נִכְנֵן in *Assemanii* B. O. Vol. III. P. I. p. 574: *Baptismus נִכְנֵן נִכְנֵן* (qui) in mari et nube. Vol. II. p. 20. et (cum) *fidei Nestorianae impietatem publice ostendisset* נִכְנֵן כִּי נִכְנֵן in libris suis. Adde Vol. I. p. 427: ac

integri Bar-Hebraei chronici et textum et versionem

sedit coram eo ܘܢܝܘܢ ܘܢܝܘܢ
 ܘܢܝܘܢ vultu hilari. — Alia, quae
 Brunsio ortum suum debet, nova
 vox est ܘܢܝܘܢ p. 38 l. 16 tex-
 tus Syriaci, cui vocabulo ille vo-
 luminis potestatem, quamvis h. l.
 ineptam, imponere nihil dubitavit.
 Nam quid hic illud sibi velit in
 volumine secundo, quo Brunsius
 ܘܢܝܘܢ interpretatus
 est, equidem haud intelligo. Est
 autem ܘܢܝܘܢ lectio mendosa
 et codicibus Mstis aliena, cujus
 loco ad horum fidem rescribatur
 ܘܢܝܘܢ in *invektiva*. Qua ger-
 mana scriptura restituta, forma,
 quam unica ista nixus clarissimus
 Agrell in libello, ceteroquin egre-
 gio, *Otiola Syriaca*, Lund. 1816,
 p. 40 not. v eruit, ex vano hausta
 ad vanum redigitur. — Voci ܘܢܝܘܢ
 p. 184 l. 12 t. Syr. Brunsius *venae*
 sensum, contextu postulante, tri-
 buit, neque, licet ܘܢܝܘܢ, quod
 Lexicis addendum, sit Arabicum
 ܘܢܝܘܢ *Vesirus*, h. e. *consiliarius* et
imperii administer, et nunquam

venam significet, fides ejus venit
 Mayero in dubium, qui in libro:
*Beyträge zu einer richtigen Ueber-
 setzung der Syr. Chron. des Greg.
 Barhebräus* p. 110 item vertit *ve-
 nam*. At vero lapsus est Brunsius
 in transscribendo hoc vocabulo,
 quod in libris Mstis non est ܘܢܝܘܢ,
 sed ܘܢܝܘܢ *vena*, Arabicum ܘܢܝܘܢ,
 ex quo sermone in Syriacum trans-
 iit. — „ܘܢܝܘܢ“, quae vox,
 alibi nusquam obvia, p. 285 l. 16
 t. S. reperitur, „quid sit“, ait
 Kirchius not. 270, „discimus ex
 Abulpharagio arab., qui p. 370 l. 13.
 Turcheiarukum narrat laborasse
 ܘܢܝܘܢ ܘܢܝܘܢ ܘܢܝܘܢ
 igitur *haemorrhoids* est.“
 Sed cave huic confidas. Nam
 ܘܢܝܘܢ perperam est scriptum cor-
 rigendumque ex codicibus ܘܢܝܘܢ.
 Verumtamen quae sub hac voce in
 Lexicis exhibitae sunt significatio-
 nes 1) *ilia*, *lumbi* 2) *nobiles*, in
 his, quippe h. l. absurdis, minime
 acquiescendum, sed ܘܢܝܘܢ
 mea sententia hic plane idem est,

emendationes conscribere idque peragerem, innotuit

quod Graec. *σύγιξ fistula, ulcus*, indeque, quemadmodum Arabicum *سببر ينج*, petendum. Atque hinc verto: qui variis iisque gravibus morbis, *phthisi et fistulis* aliisque malis laborabat. — *سددا* *سددا* p. 295 l. 18 t. S. Kirschius, incertus, quaenam vis insit ignoto vocabulo *سددا* (cfr. ejus ad h. l. not.), interpretatus est *ad Damascus*. Quae interpretatio quamvis a vero, quem genuina Bar-Hebraei verba fundant, sensu haud multum abhorreat, in ea tamen, utpote sola conjectura progressa, non licet nobis persistere, ac errant, qui putent, *سددا* vocabulum quoddam esse Syriacum atque tale quid significare. In vitio est enim h. l. nostra editio mutandumque *سددا*, quod pro nihilo putes, in *سددا*, germanam utriusque codicis lectionem. Quodsi autem quaeramus, quidnam haec vox valeat, nota ex solo illo unico loco Habac. III, 4., ubi ab interprete Syriaco pro Hebr. *הַבְּיָוִן* est posita, petentibus nobis non omni-

no satisfaciunt quae in editis Lexicis notiones ejus offeruntur *fossa, suburbium*. Adeamus itaque atque consulamus *Bar-Bahlulis* Lexicon Syriaco-Arabicum Mstum, quo in libro vocabulum ita explanatum habes: *سددا الكعب الكعب سددا* *سددا*, h. e. *سددا* dicuntur *pagi, qui circa urbem sunt*, estque idem quod *السددا*. *السددا* autem Persice et Arabice dicitur *pagus* seu *regio pluribus pagis constans*. Qua cum explicatione ea planissime convenit, quae, jam a J. D. Michaele in Lexici Syr. Castelliani editione s. h. v. laudata, in *Isae Bar-Ali* Lexico Syr.-Arab. Msto legitur: *سددا الكعب الكعب سددا : الكعب الكعب سددا*. Denotat igitur *سددا pagum s. regionem circa urbem pluribus pagis constantem, plagam urbis exteriorum (Umgebung, Umgegend, Bezirk einer Stadt)*, ac dicit Bar-Hebraeus hoc nostro loco, Arabes, fame coactos, abiisse *et in pago Damasci*

mihi liber MAYERI, viri doctissimi et linguae Syriacae imprimis periti *), qui in eadem re versatur, ac plu-

(ܟܠܡܢܐ ܕܢܝܘܢܝܘܬܐ) consedisse. Et locum Habae. III, 4. quod attinet, ubi verba Hebr. קְרַנִּים מִדְּרוֹ לָךְ ab interprete Syriaco reddita sunt ܟܠܡܢܐ ܕܢܝܘܢܝܘܬܐ, non erant haec vertenda in civitate manuum suarum collocabit robur suum in suburbio, sed: in oppido manuum suarum collocat robur (splendorem) suum in pago (circuito), i. e. splendorem suum Deus oppidi manuum suarum facit pagum (oppidi pagus est Dei splendor, quo id circumdatur). Quapropter non erat, cur legitima hujus loci lectio ܟܠܡܢܐ a VV. DD. sollicitaretur, e quibus J. D. Michaelis l. l. ܟܠܡܢܐ, quod ab Arab. لِحْيٌ derivavit, et Wahlius in libello: Habakuk neu übersetzt etc. p. 189. ܟܠܡܢܐ corrigi jusserunt.— Pro ܐܘܪܝܢܐ quatuor et ܟܘܢܐ uti in Barhebraei libro p. 215 l. 16 et p. 317 l. 11. legitur ܐܘܪܝܢܐ et ܟܠܡܢܐ, quae hoc insolenti modo scripta

vocabula ipse Kirschius in Lexicon Syriacum Chrestomathiae suae accommodatum recipere haud dubitavit. Sed male. Mendosae sunt scripturae, e codicibus, ܐܘܪܝܢܐ et ܟܘܢܐ recte exhibentibus, restituendae. — ܐܘܪܝܢܐ denique p. 598. l. 10., quod Brunsio explicandum visum est ex Chald. ܐܘܪܝܢܐ pellis, membrana (vid. hujus ad h. l. not.), Mayero autem, insanam hanc explicationem l. l. p. 288. impugnant, ex Graec. εὐρη, ut de stragulis lecti sit intelligendum, vox item est Syriaco sermoni aliena, cujus loco ad fidem codicis i. reponatur ܐܘܪܝܢܐ, nota vocabuli ܐܘܪܝܢܐ, zonam significantis, Pluralis forma.

*) *Beiträge zu einer richtigen Uebersetzung der syrischen Chronik des Gregorius Barhebraeus, oder Berichtigung verschiedener Stellen der lateinischen Uebersetzung des Barhebraeus, welche Paul Jacob Bruns und Georg Wilhelm Kirsch herausgegeben haben.* Von FERDINAND GREGOR MAYER, Dr.

ribus in locis egregie et sensum aperuit et verba depravata, soli suo ingenio obsequutus, correxit: ut plurimas ejus emendationes etiam codicum Oxoniensium auctoritate firmari admodum laetarer. Quo libro, cui mox duo supplementa *) succedere, perspecto, cum permulta ab auctore in medio relicta esse aut emendanda aut explicanda intellexissem: non prorsus abjiciendum videbatur quod ceperam consilium. Jam itaque oblata per indicenda proluſione quadam solemnna, quibus instituto academico satisfaciendum, scribendi opportunitate, operam me non lusurum fore judicavi, quod si specimine aliquo probarem eoque modo propositum ex parte exsequerer. Quod quidem specimen ne scriptionis academicae modulum nimis excederet, in ipsis me MAYERI libellis nunc continendum idque hac in re faciendum duxi, ut tum praecipuas a viro clarissimo propositas textus emendationes recenserem et codicum auctoritate adjutus aut confirmarem aut rejicerem, tum eorum locorum, quos auctor aut, meo judicio, minus recte enucleavit, aut ipse explicare non potuisse fassus est, nonnullos ex-

der Theologie, ehemaligem Professor der griech. u. hebr. Sprache an der Universität zu Wien, und Domdechant zu Linz. Vindobonae 1819.

*) V. Nachtrag zu den Beiträgen zu einer richtigen Uebersetzung

der syrischen Chronik des Gregorius Barhebraeus, von dem Verfasser der Beiträge. Ibid. 1820. et Wiener Jahrbücher der Litteratur, Vol. XIII. Jan. — Mart. 1821., Anzeigeblatt p. 39. 40.

promerem, iique quomodo vel emendandi vel mea sententia intelligendi atque illustrandi essent ostenderem. Istorum autem locorum, sive lucem, sive verborum medelam desiderantium, quales multos Mayerus silentio plane praeteriit, paucos obiter tantum nunc tangere placuit: haec et alia, quae proferenda erant, aliis hujusmodi speciminibus reservaturus. Neque alienus est animus, integrum Bar-Hebraei librum, ex codicibus Mstis, eo quoque, qui Romae asservatur, correctum, emendatum atque illustratum denuo in publicum emittere.

Ceterum quam Gregorius Bar-Hebraeus operi suo praeposuit praefationem, ea verbis incipit p. 1. l. 4. אֲנִי יְהוָה (cfr. *Assemanii* B. O. Vol. II. p. 312.), et quae praecedunt sunt verba librarii, deprompta a Brunzio ex codice 52. s. B, nec, quod not. 1. falso indicatur, ex cod. 1. s. A. Nam quam ibi appositam habes aliam libri inscriptionem, haec est *codicis* 1. s. A., atque ita illic l. 3. pro *cod. B* legendum. Verba autem, quae in utraque inscriptione inveniuntur, לְפָנֵינוּ אֵלֵינוּ non debebant ab interprete verti „*antequam opus aggrediar*“, nec, uti not. 1., „*ante apparatus* [antequam nos ad opus accinximus]“, sed potius: *Primum* (i. e. incipit) *praefatio* (Implorato auxilio Patris, Filii et Spiritus sancti incipimus describere chronicon compositum a Mar Gregorio ---, cognomento Bar-Hebraeus. *Primum* (incipit) *praefatio*. O Deus etc.). לְפָנֵינוּ enim, de cuius vocabuli, in *Lexicis copia* explicati,

potestate jam docte disputavit Lorschbachius in libro *Archiv* etc. l. l. p. 235 sq., a verbo פָּרַבֵּית paravit, praeparavit, instruxit, est 1) praeparatio, apparatus (Bar-Hebr. Chron. p. 379 l. 18. $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ et 2 Macc. XV, 17. $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ apparatus belli; 2 Macc. XV, 21. $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ apparatus armorum eorum), armatura (3 Macc. VI, 15. $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ עִמָּהּ armatura, quae cum ipso erat); 2) introductio, praefatio, i. q. פָּרַבֵּית prooemium (Assemanii B. O. Vol. III. P. I. p. 605. $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ praefatio ejus auctoris), quae etiam nostro loco tenenda est sententia. Nam פָּרַבֵּית hic pro usitatioe פָּרַבֵּית esse positum, et res ipsa satis declarat, et inde intelligitur, quod in similibus inscriptionibus ipso nostri פָּרַבֵּית loco alias usurpatur פָּרַבֵּית . Sic in fronte commentarii, a Bar-Hebraeo in sacros V. ac N. T. libros conscripti *Horreumque mysteriorum* dicti, quo ex libro, quippe parum adhuc noto, Oxonii versatus, plura excerpsi, legitur: $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ} : \text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$: $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ — — — $\text{פָּרַבֵּית} \text{לְיָמֵינוּ}$ Ope Dei, domini universi, describimus librum, *Horreum mysteriorum* — — — Primum (incipit) prooemium.

OBSERVATIONES
ET
SUPPLEMENTA QUAEDAM
AD
FERD. GREGORII MAYERI
IN
BAR-HEBRAEI CHRONICI SYRIACI
TEXTUM ET VERSIONEM
EMENDATIONES.

C

OBSEQUIA
SACRATA
AD
FUND. GREGORII MAYERI
PER HERRARI CHRONICI STRIASI
IN THEATRO THEATRO ET VERBIS

Ad p. 4. l. 19. אָמַר בְּלִדְבָרָא דְּלֵאלֹהִים חַלָּה מִנְפֵּי אִמְרֵהּ. Brunsius
 vertit: *qui recusarunt illis, quasi pactum transgressi essent;*
 ad sensum recte, ad verba minus recte. Est enim אָמַר
 permiserunt, annuerunt, ergo contrarium ejus, quod in
 versione legitur. Prudenter vero suspicatus est Mayerus,
 scribendum esse אָמַר לוֹ: quae conjectura codice 52.
 firmatur, ex quo verba allata ita restituenda sunt: אָמַר
 אָמַר לוֹ. חַלָּה מִנְפֵּי דְּלֵאלֹהִים בְּלִדְבָרָא; *quasi pactum illi transgressi*
essent, et recusarunt etc. Sequutus est Brunsius codicem 1.,
 in quo ante אָמַר deest לוֹ, et o perperam praefixum
 est vocabulo אָמַר.

Ad p. 8. l. 15. אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי (in editione h. l. et
 p. 7 l. 16. male אֲרֵיבֵי). Corrigendum censet Mayerus
 אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי, ut sit *India exterior et septentrionalis*.
 Sed injuria. Expungendum o, voci אֲרֵיבֵי operarum
 haud dubie vitio praepositum. Qua expunctione ge-
 nuina et ea unice accipienda codicis 1. (nam a cod. 52.
 hoc abest) efficitur lectio אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי, quam etiam
 Brunsius, *Indiae pars septentrionalis* vertentem, sequutum
 esse nullus dubito.

Ad p. 10. l. 2 sq. אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי
 אֲרֵיבֵי עֲרֵבֵי „Ejus temporibus publicata fuit moneta conflata ex
 Ophiro (auro vel argento).“ Hanc Brunsii interpretatio-

nem jure castigavit Mayerus, verba אֲשֶׁר מָצְאוּ non *moneta conflata*, sed *moneta et ornamenta* valere ostendens. At nescit vir doctissimus, utrum praeunte Brun-
sio אֲשֶׁר revera de *auro* vel *argento* intelligendum sit, nec ne, quamquam optime jam docuerat Lorsbachius, a quo allata verba sub examen vocata sunt in libro *I. Archiv* etc. P. I. p. 225., אֲשֶׁר h. l. esse *Ophirum*, *Joctanis filium* (Genes. X, 29.). Quare haec debebant accuratius sic verti: *Ejus diebus (tempore) moneta et ornamenta inventa sunt ab Ophiro*. Qui vero linea proxime praecedenti in editione invenitur numerus לִשְׁנֵי, 170, is mendosus atque mutandus est cum לִשְׁנֵי, 130, germana eaque codicis 52, לִשְׁנֵי clare exhibentis, auctoritate firmata codicis et scriptura, quae unice hic tenenda. Nam si Serugus, postquam Nahorem genuerat, ducentos, ut Genes. XI, 23. traditur, annos vixit, omninoque, Bar-Hebraeo hoc ipso loco testante, annos vixit trecentos et triginta: eum annum centesimum tricesimum egisse sequitur, quum Nahorem gigneret. Praeterea ad codicum fidem pro לִשְׁנֵי l. 6 scribendum est לִשְׁנֵי, nam לִשְׁנֵי, *rex*, non est generis fem., et pro לִשְׁנֵי *Jochab* l. ult. לִשְׁנֵי *Jobab* (cfr. Genes. XXXVI, 33.). Brunsius vertit *Jochab*, unde id non operarum esse vitium apparet.

Ad p. 13 l. 1. לִשְׁנֵי *qui ei respondit, binos populos in intestinis ejus reperiri, populumque populo insidiaturum esse.* „לִשְׁנֵי“, scribit Mayerus, „welches im Originaltext

steht, entspricht dem griechischen Worte *ὑπερξεί* (1 Mos. XXV, 23. LXX.) und sagt richtiger: *populum populo majorem (potentiozem) fore*. Die *ungewöhnliche Form des Wortes* scheint nichts weiter, als *Schreib- oder Druckfehler* zu seyn. " *Illud verum est. Verba nostra Syriaca cum Hebraicis illis, unde sumpta sunt, Genes. XXV, 23. וַיֹּאמֶר יְהוָה לָהּ שְׁנֵי גוֹיִם בְּבֶטְנֶךָ — — וְלֹאִם מְלֵאִם וַיֹּאמֶר* plane conveniunt, erantque, sicuti haec, vertenda: *qui respondit ei: duae gentes sunt in visceribus tuis (utero tuo), et populus populo (alter altero) erit validior.* נָזַב Hebraico וַיֹּאמֶר omnino respondet, nec erat, quod Mayerus ad Graec. *ὑπερξεί* recurreret, quid? quod formam istam, quae sana est et legitima et item usitatissima, impugneret insolentemque ac mendosam judicaret. Est enim נָזַב, a. v. זָב, *magnus, validus fuit*, tertia persona sing. Fut. formae Peal, cujus prima sing. persona sonat זָב, ut זָב Luc. XVIII, 18., זָב 2 Cor. XI, 9., זָב Philipp. III, 8., ac tertia, quae hic et Genes. XLVIII, 19 (bis), Numer. XIV, 17 aliisque locis reperitur, נָזַב. Ceterum eadem textus pagina l. 18 et ult. loco זָבִּי וְזָבִּי et זָבִּי וְזָבִּי codicum lectiones reponendae sunt זָבִּי et זָבִּי.

Ad p. 20 l. 16 sq. זָבִּי וְזָבִּי זָבִּי וְזָבִּי זָבִּי וְזָבִּי זָבִּי וְזָבִּי Haec verba, in codice r., ex quo in nostrum textum transiere, quodammodo depravata, Brunsius male intellexit vertens: *quem numerum etiam Paulus affert, dicendo: dedit iis iudices usque ad Samuellem.* Rectius Mayerus, Kirschii emendationem (cfr.

not. 23) sequutus: *Sic etiam Paulus dicit: 450 annis dedit eis iudices usque ad Samuelem.* Sunt ea autem ex cod. 52. ita ad veritatem revocanda: אֵלֶּיךָ יְהוָה וְלֹא־לְבָשִׁים. *Atque sic etiam Paulus apostolus dicit (Act. XIII, 20): per quadringentos et quinquaginta annos dedit iis iudices usque ad Samuelem.* Gravius vero erravit Brunsius in transscribendis praecedentis paginae l. 10—12 verbis אֵלֶּיךָ יְהוָה — וְלֹא־לְבָשִׁים, quae ita transtulit: „Natus enim est David anno 10 regni Saulis, et a Samuele unctus est anno ejus 20, quum ipse annum 13 ageret. Anno 30 Saulis Goliathum interfecit.“ Sed אֵלֶּיךָ יְהוָה non denotare quum ipse annum 13 ageret, et וְלֹא־לְבָשִׁים, quod ille tacite ac nullo jure inseruit, h. l. ineptum esse, nemo non videt. Recte habent codices: אֵלֶּיךָ יְהוָה (cod. 52. אֵלֶּיךָ יְהוָה — וְלֹא־לְבָשִׁים) *Natus est autem Davides anno decimo regni Saulis, et unctus est a Samuele anno vicesimo tertio (sc. 10 regni Saulis, quod insequitur), aetatis suae decimo tertio, interfecitque Goliathum anno tricesimo (regni) Saulis.*

Ad p. 21 l. 15 sqq. וְלֹא־לְבָשִׁים . וְלֹא־לְבָשִׁים . וְלֹא־לְבָשִׁים . וְלֹא־לְבָשִׁים . „Serahus, rex Cuschaeus, accitis Lybasi copiis 100000 et 600(000) Cuschaeis et Libyis, Judaeam hostiliter invasit.“ De qua vitiosa Brunsii horum verborum interpretatione Mayerus notavit: „Was es immer in dieser Stelle mit den Lybasi (?) und mit den Libyis seyn mag, so ist die Zahl

100000 unrichtig. Der Originaltext sagt **دلكه لالفه**, welches eine Million andeutet [vgl. 2 Chron. XIV, 8 (9)]. Aus welcher Quelle Barhebraeus die Zahl 600 genommen habe, weiß ich nicht.“ Et omnino scribendum est 100000 pro 100000. Numerum autem insequentem **١٠٠٠٠٠** a Brunsio non 600, sed 60000 esse redditum, equidem haud impugnaverim, sed eum **دلكه**, quod praecedit, recte supplevisse crediderim, ut sit **دلكه** (sc. **دلكه**) **١٦٠٠٠٠٠**, utpote qui copiarum numerus in scriptoris nostri quoque chronico Arabico h. l. (*Historia compendiosa Dynastiarum* p. 57) reperitur, ubi Aethiopum regem **بالف الف وستماية الف رجل** *cum millies mille et sexcenties mille viris* in regem Judaeorum invasisse traditur. Quod vero ad vocabulum **لامه داله** attinet, quo Brunsius ducis ejusdam nomen latere opinatus est, id interpretibus aenigma fuisse haud miror, quum in vitio sit h. l. nostra editio. Sequutus est Brunsius codicem 1, mendosam lectionem **لامه داله**, ab illo casu an de industria in **لامه داله** mutatam, offerentem, neque codicem 52 inspexit, qui sanam et unice veram exhibet scripturam **لامه داله**, h. e. *Λιβύας*, *Libyas* (est enim **لامه داله** et **لامه داله** *Libya* ac nota haec Syrorum Pluralis forma, ex Graecorum accusativo Pluralis efficta, cui hic, ut vocibus **لامه داله** p. 56 l. 5., **لامه داله** p. 84 l. 5., **لامه داله** p. 121 l. 9. aliisque duo puncta Pluralem denotantia desunt). Qua genuina lectione revocata locus sic fere erit interpretandus: *Seralius, rex Cuschaesus*,

assumptis secum Libysi, cum millies mille et sexcenties (mille) Cuschaeis et Libysi Judaeam hostiliter invasit. Ceterum praeclare vidit Mayerus, pro דב, quod sequitur l. 19, legendum esse דב, consentientibus binis codicibus, qui clare exhibent דב, itemque דב, quod l. 13 loco דב reponendum.

Ad p. 23 l. 11. דב וכן וכן וכן, ubi operarum incuria impressum דב. Brunsius: „Hic (Amazia) vicit Idumaeos et Lomirum“, et not. 24. „Quid sibi velit Lomirus, nescio. Num Amoraeos?“ Cui loco primus lucem attulit Lorsbachius in libro laudato: *Neues Repertorium* etc. P. III. p. 82. Quod enim egregie ibi vir doctissimus et post eum Mayerus conjecit, דב pro דב legendum, id a codicibus confirmatum video, qui habent דב וכן וכן וכן *hic vicit Idumaeam et Sëir*, h. e. *Idumaeos et Sëiritas* (בני-שֵׁעִיר 2 Chron. XXV, 11). Nec minus dextra est Mayeri conjectura, qua, collato loco Dan. V, 2., pro דב p. 31. l. 10. scribendum דב. Corruptam textus lectionem Brunsius e codice 1 deprompsit verbaque דב וכן וכן vertit: quae *avus* ejus *servaverat*. Debat veram codicis 52. scripturam דב recipere ac vertere: *quae pater ejus abstulerat*.

Duas voces דב וכן p. 36. l. 9. in unam, דב, conjungendas esse perite docuit Kirschius not. 35. Quam emendationem Mayerus laudat et codices, דב recte offerentes, comprobant. דב significat *repugnavit, adversatus est*, ideoque pro *fervide eum sectatus est* p. 34

l. 16. interpretandum erat: *valde ei repugnavit*. Quod restat, obiter moneo, secundum codicem 1. p. 23 l. 13. reponendum esse $\eta\sigma\ \beta$ pro $\eta\sigma\beta$, et secundum utrumque codicem p. 24 l. 6. $\beta\alpha\beta\alpha$ pro $\beta\alpha\beta\alpha$; p. 25 l. 11. $\alpha\alpha\alpha\alpha$ pro $\alpha\alpha\alpha\alpha$; p. 26 l. 12. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$, l. 13 aut $\beta\alpha\beta\alpha$ (secundum cod. 1.), aut $\beta\alpha\beta\alpha$ (secundum cod. 52.) pro $\beta\alpha\beta\alpha$, et l. 16. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$; p. 28 l. 13. $\beta\alpha\beta\alpha$ pro $\beta\alpha\beta\alpha$; p. 29 l. 10. $\beta\alpha\beta\alpha$ pro $\beta\alpha\beta\alpha$; p. 35 l. 2. $\beta\alpha$ pro $\beta\alpha$ et l. 17. $\beta\alpha$ (secundum cod. 52.) pro $\beta\alpha$ (quod habet cod. 1.); p. 36 l. 13. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$ et l. 15. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$; p. 37 l. 3. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$, l. 7. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$, et l. 9. $\beta\alpha\beta$ loco $\beta\alpha\beta$, $\beta\alpha\beta$ loco $\beta\alpha\beta$; p. 38. l. 2. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$, l. 13. $\beta\alpha\beta$ pro $\beta\alpha\beta$, l. 15. $\beta\alpha\beta$ loco $\beta\alpha\beta$. L. 4. post $\beta\alpha\beta$ omissum est $\beta\alpha$, et l. 7. β ante $\beta\alpha\beta$ etc.

Ad p. 35 l. 3 sq. versionis: (Plato) „mortuus reliquit multos hortos, duos servos, *vestem unam, calicem* et inaurem“; quem locum uberius et accuratius tractavit ac bene vertit Kirschius not. 38: duos servos, *calicem unum, πινάξα* et inaurem. Neque tamen Graecae vocis, qua usus est, sensum satis aperuit, neque eum aperire potuit Mayerus, qui quid ea h. l. sibi velit se nescire fateatur. Πίναξ proprie est *tabula*, indeque 2) *scutella, patina*, quo sensu hoc vocabulum et, quod hinc prodiit eique prorsus respondet, Syriacum $\beta\alpha\beta$ Matth. XIV, 8. 11. Marc. VI, 25. et Luc. XI, 39. legitur. Quam vero $\beta\alpha\beta$

D

dictis N. T. locis *scutellae*, *patinae* notionem habet, hanc ei etiam in Bar-Hebraei libro inesse nihil ego dubito. Nostrum enim locum quod attinet, refert *Diogenes Laertius de vitis, dogmatibus et apophthegmatibus clarorum philosophorum* L. III. c. 42. (ed. *Marc. Meibomii*, Amstelaed. 1692. p. 188), Platonem inter alia reliquisse *φιάλην ἀργυρᾶν, κυμβεῖον, δακτύλιον χρυσοῦν* et *ἐνώτιον χρυσοῦν*; quem si Noster, uti videtur, sequutus est, *כס* posuit pro *κυμβεῖον* et *כס* (*scutellam*) pro *φιάλη*. Et infra p. 165 l. 13. *כס* non est *calix dulcedinis*, ut Brunsius vertit, sed *scutella dulcoris*, h. e. liquore dulci repleta. Nam *כס* *dulcorem*, h. e. *dulce s. liquorem dulcem et musteum* denotare, ex loco Cantici Cantic. VIII, 2. intelligitur, ubi id ab interprete Syriaco pro Hebr. *סִינַי* usurpatur, quod mustum s. liquorem dulcem ex uvis aut aliis fructibus expressum significat. Ceterum quas Brunsius not. 43. et 60. pravas censet scripturas *כס* p. 38 l. 10. 11. 12. et *כס* p. 51 l. 14., in quarum locum substitui vult *כס* et *כס*, eas, utpote legitimas et nulla omnino medicina egentes, recte tuetur Mayerus.

Ad p. 36 l. 19 sqq. versionis, ubi legimus: „De eo (Socrate) *testimonium perhibet* sanctus Gregorius theologus in *volumine secundo: Amor, quo Socrates in pulcritudinem ferebatur, pudorem mihi suffundit. Ego enim dico, me pueros amare, etsi vix laude digni sint.*“ Quales ineptias, quibus nihil sane dici delirius potest, neque

Gregorius Nazianzenus dixit, neque tanquam ab hoc dictas commentus est Bar-Hebraeus. „Dass hier der Sinn verfehlt ist“, ait Mayerus, „sieht jedermann, der Syrisch versteht; ich verstehe die Stelle selbst nicht ganz. So weit ich sie verstehe, scheint sie zu sagen: „Ejus (Socratis) meminit sanctus Gregorius — dicens: *Amor pulcritudinis, quo Socrates ferebatur, pudet enim me dicere, amor puerorum* —.“ Recurrendum erat ad fontem, ex quo haec a Bar-Hebraeo laudata Gregorii Theologi de Socratis amore sententia hausta est. Continet eam prima hujus in Julianum oratio (*κατὰ Ἰουλιῶνα βασιλέως στηλιτευτικός πρώτος*), et verba, quae Syriacis nostris consentiunt ac satis lucis affundunt, ejus haec sunt (vid. Gregorii Nazianzeni Theologi opera, Par. 1630, p. 78 h. 28 sq.): „— τῆς Σωκράτους φιλοκαλίας· (αἰδοῦμαι γὰρ εἰπεῖν παιδεραστίας, κἄν σεμνοποιῆται ταῖς ἐπινοίαις).“ Pro *ܠܘܟܠܘܨܐ*, quod, a Brunzio in volumine translatum, editio perperam exhibet, ad codicum fidem *ܠܘܟܠܘܨܐ* esse rescribendum, supra p. 11 memoravi; estque *ܠܘܟܠܘܨܐ* h. l. Graec. *στηλιτευτικός*, h. e. *invectiva*, quam vocis significationem Lexicis adde. Erravit autem Noster, *invectivam posteriorem* loco prioris laudando. Quae quum ita sint, erunt illa Bar-Hebraei verba sic fere interpretanda: *Ejus meminit sanctus Gregorius Theologus in invectiva altera (prima), dicens: pulcri amor, quo Socrates ferebatur — vereor enim amorem puerorum dicere, etiamsi mitigetur laudibus* — h. e. eum enim amorem ne tum quidem puero-

rum amorem appellare ausim, ubi ejus sensum laudibus mitigare, i. e. hoc amore non rem inhonestam, sed omnino laudabilem et honestissimam significari dicere velim.

Alium eumque gravissimum, nec a Mayero observatum, errorem Brunsius linea insequenti commisit, vertens: *Anno regni ipsius (Darii filii Arsacis) 24. Alexander regnavit in Graecia.* Quod enim textus recte offert 𐤀𐤃, id pro litteris numeralibus falso ille habuit, et, quum esset 104., ergo „anno regni ipsius 104.“, mutandum putavit cum 𐤀𐤃 24. (vid. ejus ad h. l. not.), atque ita interpretatus est. Traditur autem eodem loco, Darium, de quo ibi sermo est, duntaxat sex annos regnasse, ejusque et Alexandri sexto regni anno binos hos reges proelium ad Issum in Cilicia commisisse et Darium interfectum esse. Quodsi igitur Darius sexto regni sui anno interfectus est, quomodo regni ejus anno 104., aut, ut Brunsius vult, 24. potuit Alexander regnare in Graecia? 𐤀𐤃 compendio scriptum est ac saepe sic scribitur pro 𐤀𐤃𐤀𐤃 et 𐤀𐤃𐤀𐤃, ipseque codex 52., quem inspicere debebat Brunsius, clare hic exhibet 𐤀𐤃𐤀𐤃. Erat itaque vertendum: Anno regni ipsius primo, et 𐤀𐤃𐤀𐤃, quod sequitur, h. l. non est *regnavit*, sed *regnare coepit, rex factus est.* — P. 39 l. 1. pro 𐤀𐤃𐤀𐤃𐤀𐤃 ad codicum fidem rescribas 𐤀𐤃𐤀𐤃𐤀𐤃 𐤀𐤃𐤀𐤃 et l. 11. 𐤀𐤃𐤀𐤃𐤀𐤃 pro 𐤀𐤃𐤀𐤃; p. 40 l. 17. 𐤀𐤃𐤀𐤃 pro 𐤀𐤃𐤀𐤃, l. 19. 𐤀𐤃𐤀𐤃 pro 𐤀𐤃𐤀𐤃 et secundum cod. 52. 𐤀𐤃𐤀𐤃 (ut supra p. 18 l. 4. p. 39 l. 18) pro 𐤀𐤃𐤀𐤃𐤀𐤃 (cod. 1. habet 𐤀𐤃𐤀𐤃); p. 41 l. 3. secundum utrumque eodicem

אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי; p. 43 l. 1. ex codice 52. אֲנִי־לֵבָבִי loco
 אֲנִי־לֵבָבִי, quod in codice 1.; l. 2. secundum binos codd. אֲנִי־לֵבָבִי
 pro אֲנִי־לֵבָבִי, l. 3. אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי, l. 10. אֲנִי־לֵבָבִי
 loco אֲנִי־לֵבָבִי; p. 44 l. 3. אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי; p. 43 l.
 ult. ex cod. 1. (nam in cod. 52. nonnulla hic desunt)
 אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי.

אֲנִי־לֵבָבִי p. 44 l. 13 sq. t. S. apte, meo
 iudicio, explanavit Brunsius: „Elephas vero *efflavit ani-*
nam“, neque erat quod haec interpretatio a Mayero, de
 vera verborum אֲנִי־לֵבָבִי potestate ipso incertissimo,
 in dubium vocaretur. Est enim אֲנִי־לֵבָבִי, forma Palpel v.
 אֲנִי־לֵבָבִי, *motitavit, discussit*, cfr. Chald. אֲנִי־לֵבָבִי *movit, discussit*,
 ideoque אֲנִי־לֵבָבִי *excussit* h. e. *efflavit animam suam*.
 Ceterum ex codicibus reponendum est p. 46 l. 1. אֲנִי־לֵבָבִי
 pro אֲנִי־לֵבָבִי et lin. ult. אֲנִי־לֵבָבִי post אֲנִי־לֵבָבִי; p. 48 l. 12. אֲנִי־לֵבָבִי inter
 אֲנִי־לֵבָבִי et אֲנִי־לֵבָבִי; p. 51 l. 1. אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי,
 l. 6. אֲנִי־לֵבָבִי *Pilatus* pro אֲנִי־לֵבָבִי *Philippus* (p. 48 l. 13
 vers.), l. 17. אֲנִי־לֵבָבִי post אֲנִי־לֵבָבִי, vel potius secundum cod. 52.
 legendum: etc. אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי, l. 19. אֲנִי־לֵבָבִי
 pro אֲנִי־לֵבָבִי, ubi cod. 52. rectius habet אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי
 אֲנִי־לֵבָבִי, qui verborum ordo omnino restituendus,
 et l. 20. itemque p. 52 l. 7. אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי; p. 52 l. 1.
 ex cod. 52. אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי loco אֲנִי־לֵבָבִי אֲנִי־לֵבָבִי (in cod. 1. cor-
 rupte legitur אֲנִי־לֵבָבִי), l. 2. ex utroque codice אֲנִי־לֵבָבִי
 loco אֲנִי־לֵבָבִי, l. 7. אֲנִי־לֵבָבִי loco אֲנִי־לֵבָבִי; p. 53 l. 14.
 אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי; et p. 55 l. 12. ex cod. 52. אֲנִי־לֵבָבִי
 אֲנִי־לֵבָבִי pro אֲנִי־לֵבָבִי, quod in cod. 1. (אֲנִי־לֵבָבִי p. 52 l. 3.

pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$, $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ et $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ p. 53 l. 13. pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ et $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$, et $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ l. 15 pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ sunt operarum vitia).

„Welchen Begriff Barhebräus eigentlich mit $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ *telesmata* (p. 56 l. 5. t. S.) verbunden habe“, scribit Mayerus, „ist mir unbekannt.“ $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ denotat *amuleta* (*Talismane*). Ibidem pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ in cod. 52. rectius legitur $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$, et in utroque libro Msto $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ p. 57 l. 8., et $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ p. 58 l. 12. Pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ p. 58 l. 4. ex cod. 52. rescribatur $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ *videmus, novimus*, ex eodemque l. 11. $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ pro $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ et l. 13. $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ loco $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$, quemadmodum jam Brunsius not. 70. emendaverat. Quodsi hanc correctiunculam non satis idoneam ac potius $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ revocandum censet Mayerus, fugisse eum videtur, quum id scribebat, $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ femin. esse Participii $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$, q. e. *abjectus, neglectus*.

Inter Claudii Ptolemaei scripta p. 59 l. 3. liber $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ commemoratur, quod vocabulum interpres nescio quo jure pro scribendi compendio habuit et librum *parapegmatum* vertit. „Quis enim sit“, notat ille ad h. l., „liber fructuum a Ptolemaeo scriptus, ut Pocockius (Histor. Dynast. p. 78.) vertit, plane nescio.“ Neque ejus erroris ullam Mayerus fecit mentionem. At vero $\text{ḥ} \text{ḥ} \text{ḥ}$ h. l. significat *fructum*, et „liber *fructus*“ erat interpretandum. Sic enim unus de Claudii Ptolemaei libris inscribitur, cujus libelli translationis Arabicae duo exemplaria Oxonii in Bibliotheca Bodlejana asservantur. Eorum unum laudavit JoA. URI in Bibliothecae Bodlej. codicum Mstorum

Orientalium Catal. P. I. codd. Arab. p. 202. num. CMXXXI. et his quidem verbis: „Centiloquium *Ptolemai Pelusiotae*, cum interpretatione anonymi Persica, 49 foliis constans. Inscribitur: *Liber Fructus*“ (كتاب الثمرة لمطليميوس الحكيم) h. e. *liber fructus Ptolemaei Sapientis*), „qui nimirum colligi potest ex omnibus Ptolemaei libris astronomicis“; alterque in secunda hujus catalogi parte proferetur, cujus edendae negotium suscepit vir doctissimus mihiq[ue] in paucis carus, ALEXANDER NICOLL, qui ejus primi voluminis priorem particulam, egregii studii testem, jamjam in publicum emisit *).

Verba p. 62 l. 7 sq. t. S. اوسنكته — — حمله اوسنكته. Latine ita reddidit Brunsius p. 59 l. 6 sqq.: „Aurelianus — — anno ejus primo Palmyrenorum et Gallorum sibi subjecit.“ Omisit enim اوسنكته, quod pro اوسنكته scriptum idemque valere not. 76. judicat, ac Arab. حيلة negotium, res, conditio, status, ut sit: *res s. statum Palmyrenorum et Gallorum sibi subjecit*. Sed male. Persistendum in scriptura اوسنكته, quam pro اوسنكته dextre proposuerunt Lorsbachius (v. Neues Repertor. l. I. p. 85.) et Mayerus (Nachtrag p. 7), quamque praestat cod. 52., qui habet اوسنكته — — اوسنكته Aurelianus — — anno primo sui (regni)

*) Bibliothecae Bodlejanae codicum manuscriptorum Orientalium Catalogi Partis secundae Vol. primum, Arabicos complectens. Con- fecit ALEXANDER NICOLL, A. M. e coll. Ball. Bibl. Bodl. Subpraefectus. Oxonii MDCCCXXI. Fol.

vicit sibi que subiecit Gallos. Palmyreni in hoc codice haud memorantur. Quos si ex cod. 1. retinere velimus, בְּיַדְּךָ וּבְיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם וּבְיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם (*vicit Palmyrenos sibi que subiecit Gallos*) quin legendum sit, nullus dubito.

Ad p. 61 l. 6 sqq. versionis: *Constantinus Magnus fuit diebus Diocletiani imperator in Gallia, et pater Constantini Victoris, postquam biennium regnaverat. Usus est matre Helene.* Cui a vera, quam locus habet, sententia alienissimae interpretationi Brunsius not. 78. addidit: „Sequuntur in textu verba nonnulla corruptissima, atque ideo in versione omissa.“ Haec, in quibus ille nescio qua caussa haesitavit, verba sunt: בְּיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם וּבְיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם h. e. *Constantini Victoris et Theodora, filia Maximiani tyranni.* Ac tanto magis mirandum, doctissimum MAYERUM ex pluribus iisque gravibus, quos interpres h. l. admisit, erroribus eum unicum castigasse (Nachtrag p. 7.), pro „*usus est matre Helene*“ fuisse vertendum: habuit (uxorem) Helenam, *matrem Constantini Victoris*, quanto praeclarius germanum verborum sensum jam ante eum patefecerat textumque, genuinam lectionem בְּיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם pro בְּיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם revocando, ex parte emendaverat vir in his litteris princeps, ARNOLDIUS l. l. p. 17 sq. Verumtamen quae in editione proposita habes verba, ex codice 1. deprompta, ea neutiquam omnino sana atque integra sunt, sed contaminata, et pristino suo nitore ex codice 52. hunc in modum restituenda: בְּיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם וּבְיַדְּכֵם לְכַלּוֹתָם

אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי. אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי. אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי. אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי. *Constantinus senior, qui diebus Diocletiani imperator fuit in Gallia et pater est Constantini Victoris. Regnanti (et quum regnaret) ei duae fuerunt uxores, una Helena, mater Constantini Victoris, et altera Theodora, filia Maximiani tyranni. De Constantino Magno male intellexit Brunsius, quod de ejus patre, qui hoc ipso loco pater Constantini Victoris, h. e. Magni, dicitur, retulit Bar-Hebraeus. Est enim Fl. Val. Constantius I., agnomine Chlorus, pater Constantini Magni, quem Noster אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי, h. e. Constantinum majorem s. seniore, appellat. Hic Constantius Chlorus duas habuit uxores: 1) Fl. Juliam Helenam, ex quo conjugio natus est Constantinus, postea Magnus, a Syris אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי Victor, invictissimus, dictus; 2) Flavianam Maximianam Theodoram, privignam Maximiani, cujus et Diocletiani votis ut obsecundaret illam, posteaquam ad imperium evectorus erat, repudiavit et hanc matrimonio sibi junxit. Cfr. Jos. ECKHEL *Doctrina numerorum veterum* Vol. VIII. p. 28 sqq.*

Ad p. 69 l. 15 sq. versionis: „Quae valde dives fuit et divitiis atque opibus suis aegrotos eosdemque egenos adjuvit.“ In corruptae, quam Brunsius codex 1. suppediavit, lectionis אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי p. 72 l. 8. locum sufficiens אֲנִי הָיִיתִי בְּגָלְיָא בְּיָמֵי דִּיּוֹקְלִיאַן אִמְפֵּרָטוֹרֵי vertique: „aegrotis et pauperibus ipsamet inserviebat“ jubet Mayerus (*Wiener Jahrbücher der Literatur* l. l. p. 39). Parum dextre, opinor. Reponen-

E

dum ex cod. 52. ספרא דבית חורין , vertendusque locus: Quae valde dives fuit *virtutibus et ipsa aegrotos egenos curavit.*

Pro פחדה p. 80 l. ult., quod Brunsius not. 85. minus apte cum פחדה commutavit atque *indignatus est* vertit, omnino legendum est פחדה : *patienter tulit*, quam veram utriusque codicis scripturam ex ingenio egregie restituisse video doctissimum Mayerum, qui idem pro depravato פחדה p. 88 l. 17. recte rescripsit (Wiener Jahrbücher der Litteratur l. l.) פחדה , ut interpretandum sit: consilium ceperunt *mortem contemnendi* (cfr. Bar-Hebr. Chron. p. 91 l. 17. [ubi פחדה retinendum, nec cum Brunzio corrigendum est פחדה], et Ephr. Syr. T. III. p. 480 l. 8.). Pariter hunc locum emendavit libri Mayeriani censor solertissimus in *ephemeridibus Jenens.* (v. Ergänzungsblätter zur Jen. allg. Lit.-Zeitung a. 1821 p. 207).

פחדה p. 94 l. 8., quod, a Brunzio *nobilis* redditum, Mayerus satius derivandum duxit a v. פחדה *contempsit*, ut *hominem contemnendum* denotet („Tune homo *contemnende* in throno sedes?“), quid sit, dudum ostenderit Arnoldius l. l. p. 34., cujus ex sententia illud est Graec. *ἐπιθέτης impostor*, atque igitur in versione p. 94 l. 1. pro: *tune tanquam nobilis sedes in throno? ponendum: tune impostor in throno sederes?* Ejusdemque viri doctissimi ingenio enucleata etiam verborum פחדה (p. 95 l. 7.), de quorum certa definitione Mayerus desperat, debetur explicatio l. l. p. 43.; secundum quam pro: *Avari, populus deformis, prolaxisque crinibus* p. 94

l. 26 versionis scribendum est: Auares, populus deformis
 plexis s. intortis crinibus. Quod restat, pro depravatis
 lectionibus אָדאָ; l. 18. et אָדאָדאָדאָדאָ l. 19. scripti libri recte
 exhibent אָדאָ; et אָדאָדאָדאָ. אָדאָ; p. 98 l. 3., quomodo
 hoc vocabulum et infra p. 137 l. 2. aliisque nostri
 chronici locis et Actör. IX, 24. constanter scribitur,
 germana est et ea omnino tenenda codicum lectio.
 Quodsi enim in Castelli lexico perperam excusum vide-
 mus אָדאָ; id operarum negligentiae quin tribuendum
 sit, nullus dubito, isque error, qui hinc etiam in Michae-
 lis hujus libri editionem transiit, Brunzio in caussa
 fuisse videtur, cur not. 111. et 142. אָדאָ; temere in
 אָדאָ; mutari juberet. P. 99. pro אָדאָ; l. 7. e cod. 52.
 rescribatur אָדאָ; et ex utroque cod. l. 11. אָדאָ; אָדאָ;
 pro אָדאָ; אָדאָ; et l. 13. אָדאָ; pro אָדאָ; ; p. 103 l. 6.
 אָדאָ; אָדאָ; et אָדאָ; אָדאָ; pro אָדאָ; אָדאָ; et אָדאָ;, l. 10.
 אָדאָ; pro אָדאָ;, l. 11. אָדאָ; אָדאָ; pro אָדאָ;, l. 12. אָדאָ;
 pro אָדאָ;, l. 13. אָדאָ; pro אָדאָ; et l. ult. (secundum
 cod. 52.) אָדאָ;, ut recte viderat Kirschius not. 116.,
 pro אָדאָ; אָדאָ; p. 104 l. 1. אָדאָ; pro אָדאָ; l. 3. אָדאָ;
 אָדאָ; (sic cod. 52.; cod. 1. אָדאָ; אָדאָ;) pro אָדאָ;
 אָדאָ; אָדאָ;, l. 8. אָדאָ; אָדאָ; pro אָדאָ; אָדאָ; p. 105 l. 5. אָדאָ;
 pro אָדאָ; p. 106 l. 4. aut אָדאָ; (ex cod. 1.), aut, quam
 formam cod. 52. offert, אָדאָ; pro אָדאָ;, l. 9. אָדאָ;
 pro אָדאָ;, l. 11. אָדאָ; pro אָדאָ; et אָדאָ; pro אָדאָ;. Lin. 9.
 post אָדאָ; deest אָדאָ;, et l. 10. אָדאָ; post אָדאָ;, ita ut
 in versione p. 106 l. 17. pro *Jatrebum venit* ponendum sit:
Jatribo (Arab. يَثْرِب, h. e. *Medina*) egressus est.

cipiale formae فَعِيلٌ , s. Participium passivum, et proprie quidem *adjectivum*, sed, quod apud Syros pariter atque apud Hebraeos Arabesque frequens est, vim *substantivi* habens et ut *substantivum* usurpatum, addita terminatione feminina, neutris designandis inserviente, ut إِسْمٌ tum, idque proprie, sit *durum*, *severum*, *asperum*, tum *duritas* s. *durities*, *severitas*, *asperitas*. Sic إِعْبَادٌ , *crux*, proprie est *erectus*; إِزْمِيذٌ *amaritudo*, proprie *amarum*; إِسْتِغْنَاءٌ *supplementum*, proprie *plenum*, *suppletum*; إِسْتِغْنَاءٌ *figmentum*, *plasma*, proprie *fictum*, *plasmatum*; إِسْتِغْنَاءٌ *aerarium*, *thesaurus*, proprie *id quod positum est*, *positum*. Eodemque modo ex Partic. act. نُؤٍ descendit إِسْتِغْنَاءٌ *decentia*, *convenientia*, *officium*, proprie *decens*, *coveniens*, *debitum* etc. أَنْفٌ igitur, ut *redeam*, unde sum digressus, est *homo duritatis*, *severitatis*, *asperitatis*, i. e. *homo durus*, *severus*, *asper*, sicuti אִישׁ אָוֶן *vir nequitiae*, אִישׁ מִלְחָמָה *vir belli* est *vir nequam*, *vir bellicosus*, cfr. אֲנָשֵׁי-אָוֶן Job. XXXIV, 36., מֵתֵי-אָוֶן Job. XI, 11. XX, 15. *viri*, *homines nequitiae*, i. e. *viri*, *homines nequam*. Quare verba אֲנָפִי אֲנָפִי *servus quidam durus* vertenda censeo. Ceterum תֵּלָם et דָּרָם , quae vocabula proxime (l. 10.) praecedentia Brunsius p. 108 l. 23. male reddidit *arces et monasteria*, neque satis enucleare valuit Mayerus, duo sunt oppida, *Tela* et *Dara* dicta. Consultatur Arnoldius, qui l. l. p. 46. accurate et docte, ut assollet, de hoc loco egit, ac *Telam et Daram* — — *armis expugnavit* interpretatus est.

Quae p. 113 l. 9 sq. leguntur verba $\text{דָּבַר אֱלֹהִים בְּלִבְּיָהוּבְרָה} - - - \text{וְהָיָה אֱלֹהִים בְּלִבְּיָהוּבְרָה}$.
 $\text{וְהָיָה אֱלֹהִים בְּלִבְּיָהוּבְרָה}$. Brunsius ita transtulit: Domi-
 nus enim libere atque decenter *opera profert*. Qui autem
 servituti assuefactus est, *magis servum se gerit, ita ut in*
humilia verba proripiat, addens not. 121.: „explicui וְהָיָה
 ex וְהָיָה prorupit in voces. Sed non liquet.“ „Zweifels-
 ohne“, scribit Mayerus, „soll es heißen: ita, ut in
 humilia verba prorumpat, wie man aus der Anmerk. 121
 sieht. Das Beste, was Bruns dort saget, ist: *Non liquet*.
 Ich halte den Text dieser Stelle für interpolirt.“ Id quod
 omnino est, sed Brunsii duntaxat culpa. Habent enim
 codices: $\text{וְהָיָה אֱלֹהִים בְּלִבְּיָהוּבְרָה} - - - \text{וְהָיָה אֱלֹהִים בְּלִבְּיָהוּבְרָה}$
 $\text{וְהָיָה אֱלֹהִים בְּלִבְּיָהוּבְרָה}$ (cod. 1. וְהָיָה), i. e. *Dominus enim libere decentius-*
que prodit ad negotia (opera), qui autem in servitute servili
vivit, magis serviliter et ut decet ignobilem. — Pro וְהָיָה
 p. 112 l. 8. ad codicis 52. fidem est rescribendum וְהָיָה ,
 p. 115 ex utroque cod. l. 3. וְהָיָה pro וְהָיָה , וְהָיָה pro
 וְהָיָה , l. 6. וְהָיָה pro וְהָיָה , l. 12. וְהָיָה *Muchthar*
 pro וְהָיָה *Mubthar*, l. 18. וְהָיָה pro וְהָיָה ,
 et ex cod. 52. l. 14. וְהָיָה pro וְהָיָה , l. 17. וְהָיָה
 pro וְהָיָה .

Lectiones וְהָיָה p. 115 l. 13. et וְהָיָה p. 117 l. 9.,
 quas Brunsius spurias censens not. 123 et 126. in וְהָיָה
 et וְהָיָה (*Cyprum*) mutandas putavit, germanae sunt
 et omnino retinendae. Illud h. l. et infra p. 152 l. 4.
impostorem significat (cfr. *Arnoldius* l. 1. p. 50. et *Mayerus*
 ad h. l.), hoc est *Κύρος*, *Cyrus*, s. *Κύρρῶς*, *Cyrrhus*, quam

scripturam *Cellarius* (*Notitiae orbis antiqui s. geographiae plenioris* Tom. II. p. 426.) antiquam et genuinam ideoque illi praeferendam judicat, urbs Syriae, regionis Cyrhестicae metropolis, ab Arabibus قورس, *Kures*, dicta (v. *Abulfedae Annal. Muslem.* Tom. III. p. 516 l. 7. et *Tabula Syriae* ed. *Koehler* p. 22 l. 1.), de qua vid. *Cellarius* l. l. p. 426 sqq. *Wesselingius* ad *Antonini Itinerarium* p. 189. et *Koehler* ad l. l. not. 94. Eadem urbs infra p. 143 l. 11. nominatur, ubi editio pravam exhibet scripturam ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, ab interprete, *Sarugum* vertente, not. 149. perperam in ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ (سروج, quae Mesopotamiae urbs est, vid. *Abulfedae Tabula Syriae* p. 28 l. 6. et *Koehler* ad h. l. not.) conversam, quum vera codicis r. lectio sit ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, h. e. ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, ut cod. 52. habet. — Pro ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ et ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ p. 120 l. 6. reponatur ex codd. ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ et ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, item p. 126 l. 12. ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ pro ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, l. 18. ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ pro ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, et p. 129 l. 14. ex cod. 52. ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ pro ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ. P. 123 l. 8. et p. 125 l. 10. post ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ addendum ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, et p. 128 l. 5 sq. pro ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ in cod. 52. accuratius legitur ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ.

Verba p. 130 l. 18. ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ *Brunsius* est p. 132. interpretatus: et orbis liberatus est ab oppressione, notans ad h. l.: „sensus satis perspicuus est, in voce tamen ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ haereo. Num legendum est ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, an ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ vel ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ an aliud quid?“ At vero genuina, quam ambo praestant codices, scriptura est ܘܫܘܪܘܢܘܬܐ, ideoque vertendum: et recreatus est mundus a miseria. — Pro

ןוֹז l. 16. codd. recte habent ןוֹז; pro אֲזַזְזִיזִיז p. 131
 l. 3 et p. 139 l. 8. אֲזַזְזִיזִיז; pro אֲזַזְזִיזִיז p. 131 l. 9. אֲזַזְזִיזִיז;
 pro אֲזַזְזִיזִיז p. 133 l. 2. אֲזַזְזִיזִיז; pro אֲזַזְזִיזִיז p. 135 l. 17.
 אֲזַזְזִיזִיז. Pro אֲזַזְזִיזִיז p. 137 l. 1. et אֲזַזְזִיזִיז p. 139 l. 5.
 ex cod. 52. reponatur אֲזַזְזִיזִיז et אֲזַזְזִיזִיז (cfr. Kirschii ad
 h. l. not.), et ex utroque cod. l. 12. אֲזַזְזִיזִיז pro אֲזַזְזִיזִיז,
 p. 141 l. 1. אֲזַזְזִיזִיז pro אֲזַזְזִיזִיז, l. 3. אֲזַזְזִיזִיז;
 pro אֲזַזְזִיזִיז et l. 13. אֲזַזְזִיזִיז pro אֲזַזְזִיזִיז, p. 143 l. 4. אֲזַזְזִיזִיז;
 pro אֲזַזְזִיזִיז, l. 15. אֲזַזְזִיזִיז pro אֲזַזְזִיזִיז, l. 16. אֲזַזְזִיזִיז;
 אֲזַזְזִיזִיז, et p. 144. l. 13. אֲזַזְזִיזִיז pro אֲזַזְזִיזִיז.
 Scripturam autem אֲזַזְזִיזִיז l. 9., quam Brunsius corrigi
 jussit not. 151. in אֲזַזְזִיזִיז *vastarunt*, Mayerus vero in אֲזַזְזִיזִיז
coeperunt, ambo codd. Oxonienses offerunt, neque est,
 opinor, quod ab illa recedamus. De vocabulis denique
 אֲזַזְזִיזִיז l. 12., quod, lexicis addendum, idem valet atque
 Arab. قُطَّانٌ, *gossypium elaborantem s. serentem* significans,
 et אֲזַזְזִיזִיז p. 145 l. 17, p. 154 l. 13, p. 465 l. 17 et p. 578
 l. 11., quorum idoneum ac verum sensum eruere haud
 valuerunt Brunsius et Mayerus, omnino consulatur
 LORSBACHIUS, qui legitimam harum vocum potestatem
 in libris *Archiv* etc. l. 1. p. 245. et *Neues Repertorium* l. 1.
 p. 110 sqq. docte et egregie exhibuit.

אֲזַזְזִיזִיז, quo vocabulo אֲזַזְזִיזִיז p. 154 l. 4. explica-
 tur, vitiose scriptum et ad utriusque cod. fidem corri-
 gendum est אֲזַזְזִיזִיז. Hoc, quod Lexicis adde, est Arab.
 قَمَلِپَارْدَالِيَّةٌ *camelopardalis*. Ineptam vero istorum verborum

interpretationem: *alaudae sive camelopardali* recte jam castigavit Lorsbachius in *Archiv* etc. l. l. p. 212 sqq., qui idem vir doctissimus eodem loco p. 244. optime docuit, *حلال* l. 10., quam vocem, a Brunzio perperam translata, Mayerus expedire non potuit, idem esse quod Arab. *عَمَّال*, *praefecti*, cujus singularis forma est *عَمَّال*. Quare pro *jussit igitur operarios* vertendum erat: *et jussit praefectos* etc. Quod autem linea sequenti in editione legitur *نورق* ac Brunzios interpretatus est *nervique tigrum*, id Mayo caussae fuit notandi: „*Nervi tigrum* ist eine ganz willkürliche Uebersetzung. Das Wort *نورق*, wenn es anders nicht fehlerhaft geschrieben ist, kennet das Castellische Wörterbuch nicht, und Brunz weifs die von ihm angenommene Bedeutung auch nicht zu rechtfertigen.“ Enimvero *operarum* est vitium atque ex codd. emendandum *نورق*. Quam scripturam *نورق*, quamvis Lorsbachio (*Neues Repert.* l. l. p. 86.) et post hunc Meyeriani libri in ephemeridibus Jenens. l. l. censori in ejus locum alia quaedam vocabula substituere placuerit, equidem, utroque codice in ista lectione persistente ac vocis sensu minime repugnante, nullo pacto ejicere ausim. Ceterum verba l. 8. *نورق* haud male vertit Brunzios: *nos autem per legatum colloquium non instituemus*, minus vero accurate, quamquam ad sensum recte, Mayerus: *non per legationem rem componere placuit* (placet). Ad verba: *non per legatum sermonem s. responsum facimus*, i. e. *responsum damus*. Depravata

est autem lectio חֲבִיבֵי , ex cod. 1. recepta, et cum חֲבִיבֵי , quod cod. 52. habet, commutanda. Pro פִּלְלֵי l. 13. rescribatur aut ex cod. 1. פִּלְלֵי (sine punctis), aut ex cod. 52. פִּלְלֵי .

פִּלְלֵי p. 157 l. 2. est lectio mendosa, e cod. 1. in editionem male translata, cujus loco cod. 52. recte habet פִּלְלֵי , quod unice accipiendum, atque inde pro „obsessi saxis, quae populus in muro positus devolvebat etc.“ vertendum: *obsessi saxis* (פִּלְלֵי , ut codd. legi jubent), quae e muro devolvebant etc. Verba autem, quae l. 3. sequuntur, $\text{פִּלְלֵי אֲדָלֵי בִּתְלֵי אֲדָלֵי}$, a Brunsio, פִּלְלֵי dissolutus, *cavus*, pro פִּלְלֵי legendum esse suspicante, *fodientibus scissuras sub muro*, dexterius vero a Mayero: *agentibus cuniculos sub muro reddita*, ita emendanda sunt, ut pro פִּלְלֵי e cod. 52. ponatur פִּלְלֵי *cryptae, cavernae*, i. e. *cuniculi*, et ex utroque cod. אֲדָלֵי pro אֲדָלֵי . Secundum quos libros praeterea etiam pag. praeced. l. 3. pro פִּלְלֵי et פִּלְלֵי scribatur פִּלְלֵי et פִּלְלֵי , et secundum cod. 52. l. 1. פִּלְלֵי pro פִּלְלֵי .

Ad p. 158 l. 2. — $\text{פִּלְלֵי אֲדָלֵי אֲדָלֵי}$. „Statim, *coacta praeda, eam distribuit* etc.“ „Bruns scheint,“ inquit Mayerus *Nachtrag* p. 11., „den Sinn des Originaltextes nicht zu verfehlen, nur kann פִּלְלֵי nicht *distribuere* heißen. Wahrscheinlich soll ein anderes Wort in dem Texte stehen.“ In vitio omnino est h. l. nostra editio. Legendum enim ad codicum fidem $\text{פִּלְלֵי אֲדָלֵי אֲדָלֵי}$ — פִּלְלֵי et *statim congregarunt captivos* etc. Erravit

autem vir doctissimus; nam non ܡܥܡܐ , sed ܡܥܡܐ vertit
 Brunsius distribuit. Ceterum pro ܡܥܡܐ p. 159 l. 12.
 in cod. 52. recte est ܡܥܡܐ .

Loco ܡܥܡܐ p. 160 l. 15. scribendum esse ܡܥܡܐ
 (ut p. 116 l. 11.), optime vidit clarissimus Mayerus. Sic
 enim revera habent codd., qui item ܡܥܡܐ pro
 ܡܥܡܐ l. 5., ܡܥܡܐ pro ܡܥܡܐ l. 8., ܡܥܡܐ pro
 ܡܥܡܐ p. 162 l. 3., et ܡܥܡܐ pro ܡܥܡܐ
 l. 11 sq. recte exhibent.

„Was das Wort ܡܥܡܐ (p. 162 l. 10.), welches
 Bruns mit *funiculis* verdolmetschet, bedeute, ist mir
 unbekannt“, notavit Mayerus ad h. l. ܡܥܡܐ , ܡܥܡܐ
 (adde lexicis) *funem s. cingulum, funiculis constans*, signi-
 ficat; est enim Arab. ܡܥܡܐ (nec, ut Brunsius not. 174.
 scripsit, ܡܥܡܐ), quod a Castello explicatur: *funis aut
 aliud, quo super exteriori veste sese cingunt Christiani et alii,*
 diversum a ܡܥܡܐ , quod proxime praecedit.

ܡܥܡܐ ante ܡܥܡܐ p. 163 l. 3., quod, quippe ita
 scriptum, legi posse *Kurinum* vel *Kudinum* Brunsius not.
 175. ait, recte autem abest a cod. 52., una cum *Kurino*
 in vers. p. 166 l. 10. prorsus delendum est. Scriptum
 enim reperitur in cod. 1. ܡܥܡܐ , qua lineola imposita
 indicatur, id vocabulum, utpote mendose exaratum, pro
 nihilo esse habendum legendumque ܡܥܡܐ , quod inse-
 quitur. — Ante ܡܥܡܐ l. 1. codd. exhibent ܡܥܡܐ , *qui-
 dem*, omninoque p. 164 l. 10 sq. ܡܥܡܐ
egressus est populus ex Habessinibus, nec, sicuti Brunsius

scribendum putat not. 176., לִּפְנֵי שְׂרָפָה *ex carceribus*, quemadmodum ille vertit.

Ad p. 165 l. 19. וְנִמְצְאוּ שָׁמָּה שְׁנֵי בָּנָיו „*et pepererunt quaeque filios gemellos*“. „Aus dem, was folget, erhellet, daß es heißen müsse: *et pepererunt duos filios*. Das zweyte בָּנָיו ist allem Anscheine nach Druck- oder Schreibfehler.“ Ita optime Mayerus ad h. l., codice 52. ejus conjecturam confirmante. Habet quidem cod. 1. bis בָּנָיו, sed vitiose. — Post וְנִמְצְאוּ l. 6. ex cod. 52. addendum לְפָנָיו, et in versione p. 168 l. 26. pro 12000 ponendum est 10000.

P. 166 l. 9. post וְנִמְצְאוּ (ita enim ibi pro וְנִמְצְאוּ legendum) haec, in cod. 1. ommissa, desunt verba, ex cod. 52. supplenda: וְנִמְצְאוּ שָׁמָּה שְׁנֵי בָּנָיו *regem Arabum, cum eoque septuaginta et septem viri ex captivis Arabibus, quos dona pertulit Motawacelo, (et honorifice est exceptus)*. — Pro וְנִמְצְאוּ l. 11. ex codd. rescribe וְנִמְצְאוּ.

וְנִמְצְאוּ p. 167 l. 19. rectius quidem Brunzio, in *Margain Husiae* vertente, interpretatus est Mayerus in *prato Husiae*, quum וְנִמְצְאוּ omnino sit *pratum*, minus tamen dextre, isto interprete praeunte, pro nomine proprio habuit וְנִמְצְאוּ, quod neutiquam est, sed *pium, summe venerabilem, Episcopum* significat. Verborum sensum egregie jam exhibuerat Lorsbachius in *Archiv etc.* l. l. p. 281., qui locum nostrum accuratius ibi sic transtulit: „das

Römische Heer stieß auf der (sogenannten) *Bischofswiese*, im Amte Malatia, auf den Omar, und tödete ihn.“ Idemque vir sagacissimus l. l. p. 206 sq. ostendit, vocibus المعتز بن المتوكل p. 168 l. 19., quarum vim eruere non potuit Mayerus, *mustelas Zibellinas* denotari. — Pro والمعتز ibid. l. 5. in codd. recte legitur والمعتز *uniti sunt*, ut praeclare praesagiverunt Kirschius et Mayerus, et pro والمعتز l. 8. (in vers. p. 171 *Motahr*): والمعتز, *Motas*, consentiente chronico Arab., ubi (Hist. Dyn. p. 268.) المعتز بن المتوكل exhibetur; pro والمعتز p. 170 l. 17: والمعتز; pro والمعتز l. 18: والمعتز, et pro والمعتز p. 171 l. 4. itemque p. 174 l. 11. (in vers. p. 174 *Moatmer* et p. 178. *Motamer*): والمعتز, *Motammed*, chronico libro Arab., in quo p. 270 l. 18 est المعتز بن المتوكل, etiam hanc scripturam confirmante.

Ad p. 172 l. 15. والمعتز „*Transiit deinde ad filios avunculi sui.*“ „Soll heißen“, scribit Mayerus, „*Superavit (doctrina) filios avunculi sui.*“ At quid filios avunculi sui? Legendum ad codd. fidem والمعتز *aetatis suae*, atque idcirco interpretandum: *et superavit filios aetatis suae*, h. e. omnes suos aequales.

Ad p. 173 l. 18. — والمعتز Scribendum putat Mayerus والمعتز pro والمعتز, ut sensus sit: *Tu es aries ille verus. Tu es camelus etc.* Equidem tamen omnino retinendam censeo lectionem والمعتز, quae sane est legitima et item commodissima. Non autem haec est loci sententia, quam expressit Brunsius vertendo: *Tu es,*

qui legis. Tu es veritas. Tu es camelus etc., sed potius: Tu es, qui invitas; tu es confirmatio; tu es camelus, etc. Nam pro ܐܢܝܢܐ , quod textus vitiosè habet, in utroque cod. legitur ܐܢܝܢܐ , confirmatio. Quibus chronici nostri verbis ea plane consentiunt, quae et in ejus libri auctoris *chronico Arab.* p. 275, et in *Abulfedae Annal. Musl. Tom. II.* p. 268, et in libello *De initiis et originibus religionum in Oriente dispersarum* etc., a me, Berolini 1817, in publicum emisso, p. 43 reperiuntur: $\text{ܐܢܝܢܐ ܐܠܗܘܬܐ ܐܢܝܢܐ}$ *Tu es praeconium, tuque confirmatio, tu camela;* quaeque *Pocockius* Latine reddidit: tu es Praetextus, Tu Argumentum, Tu Camela, *Reiskius* autem: tu es Daiia [seu praeco], et Hoga [s. elenchus], et camelus. Ceterum pag. seq. ex codd. reponendum l. 5. ܐܢܝܢܐ pro ܐܢܝܢܐ , et l. 14. ܐܢܝܢܐ pro ܐܢܝܢܐ .

Ingeniosa profecto est Mayeri emendatio, qua unice veram eamque codicis 52 auctoritate firmatam lectionem ܐܢܝܢܐ pro ܐܢܝܢܐ p. 176 l. ult. (et *Kirschii Chrestom. Syr.* p. 14.) revocavit. Qua scriptura restituta, *Brunsii* hujus loci interpretatio p. 180 l. 16 sq.: „patres nostri a Deo adjuti *pertulerunt et fortiter locuti sunt*“, hunc fere in modum erit emendanda: patres nostri Deo adjuti *perseverarunt, et fortiter* (perseverando) *evaserunt*. — Pro ܐܢܝܢܐ l. 10 (et *Kirschii Chrestom. Syr.* p. 13 l. 9.) codd. ambo recte exhibent ܐܢܝܢܐ , pro ܐܢܝܢܐ p. 177 l. 7 (*Kirschii Chrest. Syr.* p. 15 l. 13.): ܐܢܝܢܐ , et pro ܐܢܝܢܐ l. 12: ܐܢܝܢܐ . Pro ܐܢܝܢܐ ܐܢܝܢܐ

l. 2 sq. (Kirschii Chrest. Syr. p. 15 l. 4 sq.) et ܟܘܢܝܢܐ l. 11.
ad codicis 52 fidem scribe ܟܘܢܝܢܐ ܟܘܢܝܢܐ et ܟܘܢܝܢܐ.

Ad p. 182 l. 17 sq. — ܟܘܢܝܢܐ ܟܘܢܝܢܐ ܟܘܢܝܢܐ
„Anno Arabum 309. captus est miles“ etc. „Ob ܟܘܢܝܢܐ“,
notat Mayerus ad h. l., „in dieser Stelle richtig mit miles
verdolmetschet werde, halte ich für zweifelhaft.“ Non
dubium autem esse putat doctissimus libri Mayeriani cen-
sor in ephemeridibus Jenens. l. l., quin huic voci, quippe
a Castello 1) miles, eques 2), collato Arab. بطل, vir
strenuus explicatae, viri strenui notio h. l. insit. Enim-
vero aliam, quam ܟܘܢܝܢܐ vere habet, significationem con-
textum h. l. flagitare, nemo est qui non videat. Id etenim
vocabulum, Isa Bar-Ali in lexico Syr.-Arabico testante,
idem valet quod Arab. البطل, h. e. vir strenuus, animosus,
heros, atque haec principalis ejus est potestas, unde pro-
fectae sunt, quas solas Castellus apposuit, notiones miles,
eques. Nam falso huic lexicographo censor ille tribuit,
quam in Michaelis lexicici Castelliani editione, ab hoc
ex Isae Bar-Ali libro sumptam, alteram sic dictam
s. h. v. invenerat significationem: vir strenuus. Verum-
tamen non est, quod in novo eoque nostro loco magis
apto vocis ܟܘܢܝܢܐ sensu eliciendo immoremur, quum in
vicio sit textus scriptura. Legitur enim in cod. 1. ܟܘܢܝܢܐ,
et in cod. 52. ܟܘܢܝܢܐ ܟܘܢܝܢܐ, h. e., i. q. Chald. ܢܘܨܝܪܐ et Hebr.
נזיר, Nasiraeus; quae lectio unice vindicanda est, atque
hinc vertendum: Anno Arabum 309. comprehensus est
Nasiraeus etc. — Post ܟܘܢܝܢܐ l. 12. deest ܟܘܢܝܢܐ, et pag.

antec. pro ܢܦܬܗ et ܪܒܝܢ l. 4 et 6. (*Kirschii Chrest. Syr.* p. 17 l. 7. 11.), ut cod. 1. habet, rectius est in cod. 52. ܢܦܬܗ , *Naphtha*, et ܪܒܝܢ , ac pro ܐܢܕܝܢܐ l. 5. (*Kirsch. l. l.* l. 8.) ex utroque scripto libro reponatur ܐܢܕܝܢܐ . ܐܢܕܝܢܐ p. 180 l. ult. autem in ܐܢܕܝܢܐ esse mutandum, bene suspicati sunt Brunsius not. 199. et Kirschius l. l. p. 16. Nam ita ambo habent codices.

ܐܢܕܝܢܐ p. 184 l. 13 (adde *lexicis*), quod quid sibi velit Mayerus ignorat, recte Brunsius interpretatus est *oxymel*, Pocockium sequutus, qui idem vocabulum, ܐܢܕܝܢܐ , in chronico Arab. h. l. (*Hist. Dyn.* p. 300.) occurrens, sic transtulerat. Est enim vox Persica ܐܢܕܝܢܐ , i. q. vel pro ܐܢܕܝܢܐ , *oxymel*, ex ܐܢܕܝܢܐ , i. q. vel pro ܐܢܕܝܢܐ s. ܐܢܕܝܢܐ , *aceto*, et ܐܢܕܝܢܐ vel potius ܐܢܕܝܢܐ , *melle*. Hinc Arab. ܐܢܕܝܢܐ , Chald. ܐܢܕܝܢܐ et nostrum ܐܢܕܝܢܐ .

Nomen ܐܢܕܝܢܐ p. 185 l. 13., a Brunzio parum accurate *cantatrices* redditum, aut de *musicis*, aut, punctis Ribbui extinctis, de *musica* esse intelligendum, existimat doctiss. Mayerus. Illud verius; nam ܐܢܕܝܢܐ , uti pronuntiandum, *psaltas* denotare notum est. Vid. *Assemanii Bibl. Or.* Tom. III. P. I. p. 341 col. 1. l. 30. — Pro ܐܢܕܝܢܐ p. 188 l. 16. ex codd. repone ܐܢܕܝܢܐ , pro ܐܢܕܝܢܐ p. 189 l. 12: ܐܢܕܝܢܐ , post ܐܢܕܝܢܐ p. 190 l. 16: ܐܢܕܝܢܐ , pro ܐܢܕܝܢܐ p. 191 l. 4: ܐܢܕܝܢܐ ,

pro אֵבֶן ibid. l. 5: אֵבֶן, pro אֵבֶן לֵבֶן l. 18: אֵבֶן לֵבֶן,
pro אֵבֶן לֵבֶן לֵבֶן p. 192 l. 9 sq.: אֵבֶן לֵבֶן לֵבֶן,
אֵבֶן לֵבֶן, et ante אֵבֶן p. 191 l. 18: אֵבֶן.

„Nomen אֵבֶן לֵבֶן (p. 207 l. 16) malui“, dicit Kir-
schius not. 219., „non vertere, quam male vertere. Qua-
les enim numi אֵבֶן לֵבֶן fuerint, mihi nondum liquet, quod
neque aliis adhuc liquere intelligo ex nota Michaelis in
Castelliano lexico ad hanc vocem.“ אֵבֶן לֵבֶן, אֵבֶן לֵבֶן,
forma diminutiva vocis אֵבֶן לֵבֶן, ut אֵבֶן לֵבֶן, אֵבֶן לֵבֶן *regulus*
(*Bar - Hebr. Chron.* p. 81 l. 15.), a אֵבֶן לֵבֶן, אֵבֶן לֵבֶן *rex*;
אֵבֶן לֵבֶן *libellus* (*Assemanii Bibl. Or. T. I. p. 214.*), a אֵבֶן לֵבֶן,
אֵבֶן לֵבֶן *liber*; אֵבֶן לֵבֶן *puerulus*, a אֵבֶן לֵבֶן, אֵבֶן לֵבֶן *puer*; אֵבֶן לֵבֶן
filiolus, a אֵבֶן לֵבֶן, אֵבֶן לֵבֶן *filius* etc., est, quemadmodum Chald.
אֵבֶן לֵבֶן, אֵבֶן לֵבֶן, *Dariolus*, numus Persicus; a Dario אֵבֶן לֵבֶן
et אֵבֶן לֵבֶן, *Darius* et *Dariolus*, appellatus, Dariorum,
Persarum regum, nomine in lingua Persica, Strabone
(lib. XVI. §. 27 extremo) teste, *Δαριήκης* sonante *), unde

*) Verba ejus sunt: *Αἱ δὲ τῶν
ὀνομάτων μεταπτώσεις, καὶ μάλιστα
τῶν βαρβαρικῶν πολλαί· καθάπερ
τὸν Δαριήκην Δαρειὸν ἐκύλεσαν
κ. τ. λ.* Nominum enim mutatio-
nes, praesertim Barbarorum, mul-
tae sunt; quemadmodum *Dariacem*
Darium dixerunt. Putat quidem
Casaubonus ad h. l., scripsisse

Strabonem *Δαριαούην*. Nam He-
braeis, ait ille, *Darius* vocatur
אֵבֶן לֵבֶן, *Dariaves* (imo potius אֵבֶן לֵבֶן,
Dariavesch), Ctesiae *Δαριαῖος*,
Aeschylo, nescio quare, *Δαριάν*.
Salmasius vero legendum cen-
set *Δαριάνην* (v. Strabonis rerum
geographicarum libri XVII. Re-
censuit *Siebenkees*, continuavit

G

(i. e. qui instructi essent) *ephippiis vulgaribus et stapiis ligneis*, q. e. jussit Chalipha, ut Christiani in equis omnino non equitarent, mulis asinisque autem, quibus uti ipsis licitum erat, non nisi sine *ephippiis vulgaribus et stapiis ligneis* insiderent. Quare valde laudo, quod a vulgatis textus verbis, quae nonnullis viris doctis, nescio qua causa, suspecta visa sunt, haud discessit interpres. Nam quod Brunsius l. l. et post eum nuper Mayerus, censore in *ephemeridibus Jenens. l. l.* admodum comprobante, الساوية pro الساوية conjecit, id non magis ego probaverim, quam Lorsbachii in *Eichhornii Repertor. P. XVII. p. 78.* prolatam conjecturam الساوية pro الساوية, utpote quum textus lectiones, in quibus uterque codex consentit, legitimae sint et commodissimum sensum praebeant. Qui sensus *Makrisii*, idem de hoc Hâkimi edicto referentis, quoque firmatur verbis: ومنعوا من ركوب الخيل وان يكون ركوبهم البغال والتكبير بالسروج الخشب *V. Chrestomathie Arabe par SILV. DE SACY P. I. p. 94.* الساوية omnino sunt *ephippia vulgaris* — est etenim الساوية *simplex, sine omnibus ornamentis, qui nihil habet singulare, vulgaris, nec, sicuti laudatus censor, Makrisii auctoritate nixus, verti jubet, ephippia nigra.* Quamquam enim hanc potestatem vocabulo الساوية inesse posse nullus dubito, eam tamen cum doctissimo censore voci nostrae h. l. haud propterea vindicandam duxerim, quod Makrisius habet بالسروج

الخشب والسيور السود. Nam haec verba, quae Sacyus minus distincte Gallice vertit: à user de selles de bois avec des cuirs noirs, non significant ephippia lignea ex corio nigro composita, ut censor existimat, sed ephippia lignea et lora nigra; quibus verbis iisque, quae sequuntur, *بغير حليّة*, sine ornatu, Nostri *فبندلا*, *هتي*, ephippia vulgaria, fusius exponi facile intelligitur. Ceterum p. 213 l. 4. pro *بندلا* et l. 8. pro *بندلا* scripti libri recte dant *بندلا* et *بندلا*, itemque p. 214 l. 13. *بندلا* pro *بندلا*. P. 115 l. 16. (Kirschii Chrestom. p. 22.) pro *بندلا* *بندلا* revocandum sive ex cod. 1. *بندلا* *بندلا*, sive ex cod. 52. *بندلا* *بندلا*, et l. sq. ex cod. 52. *بندلا* pro *بندلا*; p. 216 l. 4. ex utroque cod. *بندلا* pro *بندلا*, l. 5. *بندلا* pro *بندلا*, et l. 13. sive ex cod. 1. *بندلا*, sive ex cod. 52. *بندلا* pro *بندلا*; p. 217 l. ult. (Kirschii Chrest. p. 27 l. 4.) ex ambobus codd. *بندلا*, propterea quod non esset, pro *بندلا*; p. 218 l. 3. *بندلا* pro *بندلا*, et l. 11. *بندلا* pro *بندلا*; p. 219 l. 12. *بندلا* pro *بندلا*; p. 221 l. 19. *بندلا* post *بندلا*; p. 223 l. 1. *بندلا* pro *بندلا* et l. 13. *بندلا* pro *بندلا*; p. 224 l. 2. *بندلا* pro *بندلا*.

P. 229 l. 13 sqq. versionis legimus: „Congelatae sunt Euphratis es Tigridis ripae; palmae corruptae et cum parvis (*بندلا*) homines Bagdadi super glacie transierunt.“ Cui loco Kirschius notam adjecit: *بندلا* quid sint, ego ignoro, aliisque relinquo explanandum. „Ist nicht etwa das dunkle Wort *بندلا*“, scribit *Mayerus*

Nachtrag p. 17., „von engen *Wassergängen* zu verstehen, die zu Bagdad durch Aufhacken des Eises veranstaltet wurden, um auf *Schiffen* über den Tiger zu kommen?“ Quod equidem non credo; quippe tradit auctor, transiisse homines Bagdadi ١٠٠٠, *super glaciem*. Quare quam *Middeldorpfius* V. C., qui in libello: *Curae hexaplares in Jobum* p. 61. locum nostrum obiter tetigit, ac vocabulo ١٠٠٠ *coetus*, *agminis* notionem indidit, explicationem tentavit, laude utcunque dignam: „*parvo coetu, agmine*“ (parvis agminibus) *super glaciem transierunt*, lubentius amplectetur, qui in trita vocis significatione *funis*, quam equidem longe aptissimam censeo, haud acquiescendum putaverit. En quae in *Bar-Bahlulis* lexico I. hujus vocabuli legitur explanatio: ١٠٠٠ : ١٠٠٠ : ١٠٠٠ : ١٠٠٠ : ١٠٠٠ i. e. ١٠٠٠ *secundum Sachariam et Raban* denotat *funes densos, quibus demetiuntur agros et aedificia*, i. q. التر (h. e. amussis, s. funiculus, quo architecti utuntur), الكبيل (funis, chorda). Quem significatum, mea sententia h. l. maxime idoneum, si retineamus, homines Bagdadi *funibus* s. *ope funium* (١٠٠٠ i. q. ١٠٠٠, quemadmodum [cfr. supra p. 10. not.] ١٠٠٠ et ١٠٠٠, *funibus*, dicitur) *super glaciem transierunt*.

8345

CORRIGENDA.

P. 3. not. col. 1. l. ult. post *h. e. Hakimi* adde *s. medici*; p. 11.
not. col. 2. l. 8. pro *ἡλο* lege *ἡλο*; p. 12. not. col. 2. l. 20. pro
الاصف l. *الاصف*; p. 27 l. 11 pro *Ἰουλιῶνα* l. *Ἰουλιάνου*; p. 36
l. 25. pro *Bar-Seruschaeum* l. *Bar-Seruschyaeum*.

①: Lc 1715^v

ULB Halle
000 794 651

3/1

